

*De kleine methodieken zijn laagdrempelig. Je kunt ze op school- en op klasniveau toepassen.
Ze zijn eenvoudig en hebben vaak verrassende resultaten.*

Lunch met de baas

Als directie kun je in het participatieproces verschillende rollen aannemen: toekijken van op afstand, vergaderingen bijwonen, tot zelf het initiatief nemen als grote trekker. De vergadering of raad waar de directeur persoonlijk bij is, werkt meestal het meest efficiënt: de directeur kan vaak direct antwoorden.

Maar naast formele vergaderingen zijn er ook andere manieren om als schooldirecteur je voelsprietten uit te steken. De 'lunch met de baas' is zo'n manier om op de hoogte te blijven van wat reilt en zeilt op je school, om de vinger aan de pols van de school te houden.

Je kunt op deze manier werken: één keer per maand gaat de directeur mee eten in de schoolrefter. Hij kiest elke keer voor een andere tafel en doet gewoon mee met het gesprek. Of je nodigt als directeur lukraak een paar kinderen uit om samen te lunchen aan jouw bureau. Het kan ook gaan om een ontbijt vóór de les begint of in het eerste lesuur. Er zijn heel veel variaties en mogelijke combinaties denkbaar: wegen hoeveel kilo afval de leerlingen na de lunch achterlaten, een poetsman of -vrouw uitnodigen of de chauffeur van de schoolbus, een leerkracht, secretariaatsmedewerker of ouder... We laten het graag over aan je eigen creativiteit.

Speakers' corner

Sommige kinderen hebben meer dan gemiddeld redenaarstalent. Een houten kist op de speelplaats en een onderwerp is voor sommige scholen al genoeg om zo'n talent een boeiend onderwerp te laten aanbrenge. Hoe provocatiever het onderwerp, hoe meer succes. Denk maar aan een pleidooi voor langere speeltijden, en dan 's morgens gewoon wat vroeger starten met de lessen. Het best voorzie je dat een leerkracht het geheel in goede banen leidt. Leerlingen die iets willen zeggen, mogen een nummertje halen.

Het leerlingencontact

Alle leerlingen weten heel goed wat een oudercontact is. Afhankelijk van de stijl en de resultaten van het contact kijken ze ernaar uit of boezemt het angst in. Een leerlingencontact organiseer je op dezelfde manier: inclusief wachtrijen naast de klasleerkracht. Alleen heeft de leerkracht geen gesprek met de ouders, maar met de individuele leerlingen. En net als het oudercontact gaat het gesprek niet alleen over schoolresultaten, maar ook over de manier van werken, over de klas als groep, over het welbevinden van elke leerling op school. Net als bij de lunch met de baas gaat het hier vooral om een vinger aan de pols. Met het schoolteam kun je ook afspreken om met alle kinderen een stelling te bespreken. Bijvoorbeeld: wat zou de school voor jou nog leuker maken?

Werken met een rebus

Een rebus is een handige en laagdrempelige manier om vragen of stellingen voor te stellen. Dat kunnen leerkrachtgerichte vragen zijn zoals: "Wat doen we aan het afval op de speelplaats?" Of leerlinggerichte vragen zoals: "Welk nieuw materiaal moet er in de speelkoffer?"

De twee soorten vragen of stellingen kun je perfect omzetten in een rebus. Soms hangen scholen een heel grote rebus uit op een plaats waar alle schoolactoren hem zeker opmerken. Elke klas kan dan haar antwoord op de vraag of stelling omzetten in een rebus en ophangen aan het raam van de klas. En natuurlijk kan de klas ook zelf vragen en verzuchtingen in een rebus formuleren. De vragen of stellingen kun je maken met een placemat of in een kringgesprek, hoekwerk of groepsopdracht.

Werken met een klasvlag

Het resultaat van een klasgesprek over welbevinden in de klas kun je naar buiten toe symboliseren met een klasvlag. Voor de klas als 'groep' is de klasvlag een soort totem die werkt aan de verbondenheid, sfeer, cultuur en structuur in de klas. Elk schooljaar opnieuw maakt de klas zijn eigen vlag.

Eén keer per week peil je hoe de leerlingen die week ervaren hebben en hoe tevreden ze over die week waren. Is de klas tevreden? Dan nemen ze de vlag mee naar buiten en planten ze die op de plaats die je daarvoor uitkoos.

Ook voor evenementen en competities kunnen de leerlingen de vlag gebruiken om te tonen dat ze tevreden zijn. Verschillende klassen kunnen in hun klasgesprek over hetzelfde onderwerp praten en oordelen. Ze brengen dan allemaal hun oordeel uit door die dag wel of niet hun vlag neer te planten. Spreek vooraf duidelijk af wat het betekent als een klas haar klasvlag meebrengt.

De onderwerpen kunnen sterk uiteen lopen. Als school kun je afspreken om deelaspecten van het groepsgebeuren te beoordelen zoals sociale vaardigheden, pesten of hulpvaardigheid.

Werken rond realistische en onrealistische voorstellen

Vraag aan een kind: 'Wat wil je veranderen aan de school?' Dan krijg je heel veel voorstellen.

Hoe realistisch die voorstellen zijn, hangt af van de opening die je laat of de afbakening die je meegeeft als je de vraag stelt, van de sfeer in de klas en van de schoolcultuur.

Laat de leerlingen met de paspop hun eigen voorstellen inschatten op haalbaarheid. Laat ze zich inleven in de rol van de directeur.

Elk kind of elk groepje van twee tot vier kinderen krijgt drie kleine blanco papiertjes. Daarop schrijven ze wat ze willen veranderen aan de school om de school nog leuker te maken.

Een soort paspop of een oud kostuum of mantelpakje stelt de directeur of directrice voor. Of teken hem of haar gewoon op het bord. De kinderen plakken eerst een rode sticker of etiket op de voorstellen waarvan ze denken dat ze niet bespreekbaar zijn. De voorstellen die wel kans maken op goedkeuring krijgen een groene sticker of etiket. Daarna mogen de kinderen de figuur of het kostuum beplakken met hun voorstellen. Groepeer de briefjes: links de rode en rechts de groene. In één oogopslag zie je hoe de klas zelf haar kansen inschat voor de voorstellen.

Daarna bekijkt de directeur samen met de kinderen de groene en rode voorstellen. Misschien maakt de directeur van sommige groene voorstellen rode voorstellen en omgekeerd. Belangrijk is dat de leerlingen duiding krijgen over waarom iets wel of niet bespreekbaar is of wat ze aan een bepaald voorstel moeten veranderen om van groen naar rood te gaan. Zie ook brochure pagina 54-80.